

1. Kategorija za realiziranu izložbu

U kategoriji za realiziranu izložbu u 2024. godini nagrada se dodjeljuje **Ivoni Michl** (Dubrovački muzeji) za izložbu ***Dubrovnik i UNESCO***.

Godina 2024. donijela je dvije značajne obljetnice za dubrovačku povijest: 45. obljetnicu upisa Dubrovnika na UNESCO-ov Popis svjetske baštine i 15. obljetnicu uvrštavanja Feste svetoga Vlaha, na Reprezentativni popis nematerijalne kulturne baštine čovječanstva. Jednako važan je i nedavni upis arhivskoga gradiva Dubrovačke Republike na UNESCO-ov registar *Sjećanje svijeta* u studenome 2023. Ovi upisi svrstavaju Dubrovnik među rijetke gradove na svijetu čija su materijalna i nematerijalna kulturna dobra zaslužila status univerzalne baštinske vrijednosti.

Zajednička izložba *Dubrovnik i UNESCO* koju su organizirali Dubrovački muzeji i Državni arhiv u Dubrovniku, na jednom mjestu okupila je izuzetno vrijednu arhivsku građu iz vremena Dubrovačke Republike. Odabrana 34 arhivska izložka koja predstavljaju kategoriju *Sjećanje svijeta* upotpunjena su predmetima iz bogatog muzejskog fundusa. Navedeni predmeti kroz sedam tematskih cjelina, zajedno sa 32 muzejska predmeta koja čine poveznicu s arhivskim zapisima, prezentiraju zaštićenu nematerijalnu kulturnu baštinu nastalu i sačuvanu na našim prostorima. Građa za izložbe osim iz muzejskog fundusa Dubrovačkih muzeja i Prirodoslovnog muzeja u Dubrovniku, posuđena je iz Državnog arhiva u Dubrovniku, iz Dubrovačkih knjižnica – Znanstvene knjižnice, Knjižnice Franjevačkog samostana Male braće, zborne crkve sv. Vlaha, Biskupijskog arhiva, te dobrotom brojnih sugrađana i udruga. Svako se kategoriji, bilo da se radi o klapskoj pjesmi ili mediteranskoj prehrani, pristupilo kroz izloženi muzejski predmet i skenirani arhivski dokument. Sinergija muzejskog i arhivskog na jednom mjestu objedinila je ono što je UNESCO prepoznao, a o čemu Dubrovčani brinu i čuvaju za generacije koje dolaze.

Drugi dio izložbe *Sveti Vlaho i UNESCO: U čast preslavnom obranitelju* predstavlja diplomatsku korespondenciju Dubrovačke Republike i Svete Stolice koja dokumentira mukotrpni postupak odobrenja nove mise i novoga časoslova sv. Vlaha krajem 17. stoljeća, nakon razornog potresa 1667. godine. Izložba dokumentira i tri područja u kojima je napor dubrovačkih vlasti oko štovanja sv. Vlaha najviše odjeknuo - u pobožnostima, hrvatskoj književnosti i glazbi. Osim arhivske građe, izložba upućuje na širi društveni kontekst u kojem je lik sv. Vlaha postao nezaobilazan. Najveću pozornost posjetitelja privlače likovni prikazi Grada na oltarnoj pali iz crkve sv. Spasa, na kojoj je prikazan sv. Vlaho pred raspetim Isusom Kristom, s prikazom Dubrovnika nakon 1725. godine.

Voditeljica projekta i autorica izložbenog koncepta je muzejska savjetnica Ivona Michl. Likovni postav uz Ivonu Michl potpisuje Željko Ćatić. Izložbu prati dvojezični muzejski katalog, kao i originalni suveniri. Uz izložbu je održana i međunarodna konferencija posvećena Luki Sorkočeviću, a njegovi notni zapisi izvedeni su na povijesnim instrumentima u Kneževom dvoru.

2. Kategorija za realiziranu muzejsku publikaciju

U kategoriji za realiziranu muzejsku publikaciju u 2024. godini nagrada se dodjeljuje **Dubrovačkim muzejima** za monografiju ***Stećci i drugi kasnosrednjovjekovni nadgrobni spomenici na području Konavala***.

U prosincu 2024. u izdanju Dubrovačkih muzeja izašla je publikacija autora Domagoja Perkića *Stećci i drugi kasnosrednjovjekovni nadgrobni spomenici na području Konavala*. Na preko 250 stranica teksta, i kroz 370 fotografija te 21 tablom s crtežima, autor nas vodi kroz priču o konavoskim stećcima, ali i drugim nadgrobnim spomenicima (pločama, križevima/učelcima) razvijenog i kasnog srednjeg vijeka u Konavlima. Vremenski okvir obuhvaća uglavnom razdoblje kasnoga srednjeg vijeka, od 13. do 15. stoljeća, odnosno vrijeme najintenzivnijeg razvoja kulture stećaka na ovom prostoru. Knjiga je koncipirana kroz 7 poglavlja, a pisana je izuzetno razumljivim i jednostavnim jezikom i stilom.

U uvodnim poglavljima se ukratko objašnjavaju najosnovniji pojmovi vezani za stećke, nadgrobne ploče i tzv. učelke. Možda najvažnije, pojašnjavaju se i njihove međusobne razlike u smislu načina izrade, smještaja, a donekle i funkcije, a slijedi naravno detaljan kataloški prikaz nalaza prema lokalitetima. Drugi dio knjige posvećen je analizama, ponajviše motiva tj. reljefa na stećcima, ali i analizama motiva koje susrećemo na nadgrobnim pločama te analize križeva na učelcima. Zaključna razmatranja donose zbilja sažeto i koncentrirano „znanje“ o srednjovjekovnim konavoskim nadgrobnim spomenicima kao i prijedloge za daljnja istraživanja. Iz svega nabrojanog jasno je da se radi o istinski arheološkoj knjizi, i to onoj u kojoj je prikazan način kako se pristupa ovoj ili bilo kojoj drugoj arheološkoj temi – povijest istraživanja, arheološka topografija, kataloški pregled i analize.

Na znanstveno utemeljen, sustavan i pregledan način publikacija Domagoja Perkića predstavlja iznimno vrijedan doprinos muzejskoj struci jer obrađuje jedan od najzanimljivijih i najzagonetnijih segmenata hrvatske srednjovjekovne baštine. Temelji se na višegodišnjem terenskom istraživanju, čime nudi pouzdanu dokumentaciju za 50 lokaliteta i detaljan katalog 739 nadgrobnih spomenika, a među kojima prevladavaju stećci koji do sada, nažalost nisu bili na ovaj način cjelovito predstavljeni. Za muzejske djelatnike i stručnjake koji se bave zaštitom i interpretacijom kulturne baštine, ova publikacija ima višestruku vrijednost. Autor pritom ne ostaje samo na tehničkoj obradi materijala. Njegova analiza, prvi put jasno povezuje nalaze sa širim kulturnim, umjetničkim i duhovnim okvirom srednjeg vijek. Zbog toga ovakva publikacija predstavlja izvrstan primjer odgovornog i kvalitetnog muzejskog pristupa istraživanju, valorizaciji i prezentaciji srednjovjekovne materijalne kulture.

3. Kategorija za realizirani pedagoško-edukacijski program

U kategoriji za realizirani pedagoško – edukacijski program u 2024. godini nagrada se dodjeljuje **Renati Filčić** (Muzej suvremene umjetnosti, Zagreb) i **Gordani Paškvan Budiselić** za program **MSU seniori**

MSU seniori je edukativno-andragoški program Muzeja suvremene umjetnosti u Zagrebu, namijenjen osobama starije životne dobi. Pokrenut u rujnu 2023. godine na inicijativu umirovljene profesorice Gordane Paškvan Budiselić, program je nastao iz potrebe da se starijim osobama ponudi kontinuiran, kvalitetan i poticajan oblik sudjelovanja u kulturnom životu. Susreti se odvijaju najmanje jednom mjesečno, a najčešće svake druge srijede, i uvijek su otvoreni za nove sudionike. Cilj je potaknuti članove i članice da redovito prate kulturna zbivanja u MSU-u, ali i šire. Tome doprinosi i svakodnevna komunikacija unutar aktivne WhatsApp grupe koja broji preko 100 korisnika. Riječ je o znatiželjnoj i entuzijastičnoj zajednici koju povezuje želja za učenjem, razmjenom iskustava i

pronalaženjem smislenih veza s umjetnošću i društvom oko sebe. Za mnoge sudionike, ovaj program predstavlja više od sadržaja – predstavlja izlazak iz kuće i izolacije, nova prijateljstva i osjećaj da su ponovno dio nečega važnog.

Tijekom 2024. godine sudionici su istraživali umjetničku grupu EXAT 51, posjetili Zbirku Richter, proučavali pokret Nove tendencije te sudjelovali u šetnji gradom Art Ex Machina s Ivanom Meštrovićem. Pohodili su radionicu o Bauhausu te sudjelovali i u umjetničkom projektu Milijane Babić o starenju i ženskom iskustvu. Uz stručna vodstva obišli su gotovo sve izložbe u MSU-u – od Ivana Picelja, Aleksandra Srneca, Josipa Vanišće, Julija Knifera, Tomislava Gotovca i Gorana Trbuljaka, do tematskih izložbi poput Izbliza o restauratorsko-konzervatorskim praksama ili Ples, otpor (ne)rad. Kroz raznolike formate – vodstva, razgovore, radionice, šetnje i diskusije – sudionici ne upoznaju samo umjetnički sadržaj, već ga aktivno promišljaju, tumače i povezuju s vlastitim iskustvima. U program se uklapa i stalna suradnja s drugim kulturnim ustanovama – redovito se posjećuju Galerija Modulor, Klovićevi dvori, HAZU, HDD, manifestacije poput Design Weeka i Artupunktura, a obilaze se i arhitektonski značajna zdanja Zagreba. Na taj se način kontinuirano širi kulturni horizont, jača povezanost grupe, a osigurava dodatna dinamika i slojevitost sadržaja koji voditeljica programa Gordana Paškvan Budiselić razvija, a zajednički osmišljava i koordinira s kustosicom MSU-a Renatom Filčić. Posebno veseli što se sudionici redovito uključuju i u druge sfere djelovanja muzeja – od stručnih skupova do inicijativa poput muzejskog vrta, razvijenog u sklopu izložbe „Činiti svijet boljim mjestom“.

Sudionici se u muzeju ne osjećaju kao gosti, već kao netko tko je dobrodošao, očekivan i ravnopravan. MSU mnogima postaje drugi dom – mjesto gdje ih se sluša, gdje uče, gdje su viđeni i priznati. Ovdje umjetnost nije samo sadržaj – ona je sredstvo povezivanja: s drugima, sa sobom, s prošlošću i sadašnjosti. U tom smislu, MSU seniori nisu samo edukativni program – oni pokazuju kako muzeji mogu biti stvarna društvena podrška – mjesto susreta, smisla i pripadnosti. To najbolje pokazuje izjava jedne od polaznica: „Zahvaljujem na ideji da se uključe i nas starije, koji smo često osamljeni i prepušteni sami sebi. Ovo članstvo me obogatilo.“

4. Kategorija za integrirani muzejski marketing i komunikacije

U kategoriji za integrirani muzejski marketing i komunikacije u 2024. godini nagrada se dodjeljuje **Fabiji Franulović** (Muzej antičkog stakla u Zadru) za ***Staklarske radionice u Muzeju antičkog stakla u Zadru: Advent u MAS-u***

Projekt *Staklarske radionice u Muzeju antičkog stakla u Zadru: Advent u MAS-u* obuhvatio je prezentaciju četiri staklarske radionice koje djeluju u sklopu Muzeja antičkog stakla te implementaciju muzejskih ručno rađenih staklenih suvenira koji se u tim radionica proizvode na temu Adventa. Novi je to koncept promocije i popularizacije jedinstvene atrakcije u vidu svakodnevnih demonstracija eksperimentalne arheologije i prezentacije umijeća izrade i oblikovanja staklenih predmeta po uzoru na originale kakvi se nalaze u stalnom postavu Muzeja. Majstorstvo i vještina staklopuhača zaslužuje posebnu pažnju, s obzirom na činjenicu da njihov rad predstavlja očuvanje stoljećima duge staklarske tradicije, jer se zapravo način oblikovanja stakla do danas i nije puno promijenio.

U sklopu Muzeja nalazi se specijalizirana staklopuhačka demo radionica u kojoj se posjetiteljima demonstrira izrada replika antičkog stakla, a ovim projektom se dodatno popularizirala

ta muzejska atrakcija. Staklarska radionica koju vodi staklopuhač Marko Štefanac pruža slikovit prikaz nastajanja niza staklenih recipijenata te kroz svakodnevne demonstracije oponaša pojave iz prošlosti kontroliranim eksperimentalnim postupcima. U Muzeju djeluje i radionica izrade staklenih predmeta na plameniku te radionica za fuziju stakla. Voditeljica ovih radionica, staklopuhačica Antonija Gospić, koristeći se raznobojnim staklenim štapićima, tehnikom rada na plameniku oblikuje i staklene kuglice za bor, perle i minijature amforiske. Zagrijavanjem cijevi od laboratorijskog borosilikatnog stakla na plameniku izrađuju se minijature boce (lakrimariji) koje se daljnjim procesom obrade ručno premazuju bojom. Voditeljica ove radionice je staklopuhačica i konzervatorica-restauratorica Ivana Matković.

Stakleni ručno rađeni suveniri koji se proizvode u tim muzejskim staklarskim radionicama korišteni su za ukrašavanje stiliziranih božićnih drvaca kako bi temu Adventa prilagodili našem Muzeju i tako stvorili jedan posve novi i originalan božićni ugođaj. S obzirom na to da je ovaj izložbeni projekt bio tematski vezan za adventsko doba godine, marketing "od usta do usta" imao je svoj odjek na području cijeloga grada te je privukao mnogobrojnu novu publiku u Muzej, jer su svi znatizljivo željeli vidjeti originalnu i posebnu božićnu čaroliju koju smo tim povodom stvorili u Muzeju.

5. Kategorija za međumuzejsku i međuinstitucionalnu suradnju

U kategoriji za međumuzejsku i međuinstitucionalnu suradnju u 2024. godini nagrada se dodjeljuje **Mirti Pavić** (Muzej suvremene umjetnosti, Zagreb), **Tamari Trčec Pečak (Akademija za likovnu umjetnost i oblikovanje Sveučilišta u Ljubljani)** i **Nadi Madžarac (Moderna galerija u Ljubljani)** za suradnju na projektu *Izbliza/ Od blizu/ Up Close* (Evid. br. 007, Muzej suvremene umjetnosti Zagreb).

Dugogodišnja suradnja triju slovenskih i hrvatskih institucija, nositelja *projekta Izbliza/Od blizu/Up Close*; Akademije za likovnu umjetnost i oblikovanje Sveučilišta u Ljubljani, Moderne galerije u Ljubljani i Muzeja suvremene umjetnosti u Zagrebu, rezultirala je dvjema velikim izložbama i trojezičnom znanstvenom monografijom iz područja konzerviranja-restauriranja moderne i suvremene umjetnosti.

Izložba *Izbliza/Od blizu/Up Close* nastala je u sklopu suradnje konzervatorsko-restauratorskih odjela spomenutih ustanova na višegodišnjem projektu koji se temelji na zajedničkom radu hrvatskih i slovenskih muzeja i sveučilišta, uz sudjelovanje velikog broja partnerskih institucija. Izložba je 2022/2023. godine održana u Modernoj galeriji Ljubljana i nagrađena je Valvasorovom nagradom Slovenskog muzejskog društva za jedinstvena postignuća u 2022. godini. U Muzeju suvremene umjetnosti u Zagrebu pokazana je 2024. godine u malo izmijenjenom obliku, ali s istom koncepcijom koja omogućuje pristup modernoj i suvremenoj baštini iz novoga kuta i pogled „iza scene“, pokazujući procese istraživanja, zaštite i konzervatorsko-restauratorskih zahvata na odabranim djelima iz fundusa Muzeja suvremene umjetnosti u Zagrebu, Moderne galerije u Ljubljani, Galerije Božidar Jakac u Kostanjevici na Krki i Ateljea Vasko Lipovac u Splitu.

Osim zanimljivih istraživanja i zahvata na specifičnoj građi i različitim materijalima od kojih su djela sačinjena, izložba je pokazala i pokušala približiti etičke probleme i izazove u zaštiti umjetničkih

djela izrađenih od nekonvencionalnih materijala te ponuditi lakše razumijevanje ponekad teško čitljivih suvremenih djela s pomoću svih osjetila i jedinstvenih alata kojima raspolaže konzervatorsko-restauratorska struka. Prilagođena je ranjivim skupinama pa su tehnološke studije i prateći materijali bili dostupni za dodirivanje. Također, uveden je novi vid približavanja sadržaja posjetiteljima - zvučne interpretacije odabranih djela koje su omogućile potpuniji doživljaj slijepima i slabovidnima, kao i svima onima koji žele bolje istražiti viđeno. U realizaciji zvučnih interpretacija sudjelovali su studenti Muzičke akademije u Ljubljani koji su svojim skladbama upotpunili čitani tekst i doživljaj svakog djela individualno.

Konzervatorsko-restauratorski rad na baštini novijega datuma kompleksan je i dinamičan, uključuje suradnike s različitih područja i komunikaciju s umjetnicima, no publika u njega nema neposredan uvid, premda su rezultati toga rada prisutni na gotovo svakoj izložbi. Rad na djelima moderne i suvremene umjetnosti zahtijeva mnogo više od tehničkog razumijevanja materijala od kojih se ona sastoje; treba razumjeti širi kontekst predmeta, njegovu materijalnu i spiritualnu strukturu. Takav je pristup ovaj projekt približio publici i omogućio posjetiteljima izložbe pogled na muzejsku građu iz aspekta struke koja u muzeju nije uvijek vidljiva.

U projektu su kao partneri sudjelovali Akademija likovnih umjetnosti u Zagrebu, Odjel za konzerviranje i restauriranje, Fakultet za kemiju i kemijsku tehnologiju Sveučilišta u Ljubljani i Restauratorski centar Zavoda za zaštitu kulturne baštine Slovenije u Ljubljani. Kroz multidisciplinarnost su bile uključene i srodne institucije: Filozofski fakultet te Pedagoški fakultet Sveučilišta u Ljubljani, Umjetnička akademija u Splitu, Farmaceutsko biokemijski fakultet u Zagrebu, Atelje Vasko Lipovac i Centar za forenzična ispitivanja, istraživanja i vještačenja "Ivan Vučetić".